

Назва конференції – XII Міжнародна науково-практична конференція
«Досягнення техніки та науки»
Секція – Педагогічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Гончарук Віталій Володимирович,
кандидат педагогічних наук, викладач
кафедри хімії, екології та методики їх навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
gvitalii1975@gmail.com

Гончарук Валентина Анатоліївна,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри української
літератури, українознавства та методик їх навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
goncharuk424@ukr.net

Подзерей Роман Вікторович,
викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
podzerej81@gmail.com

Із розвитком комп'ютерної техніки, телекомунікацій та мережі Інтернет, дистанційне навчання отримало новий поштовх у своєму розвитку. У сучасних умовах модернізації системи освіти все більшу увагу приділяємо методам активного пізнання, самоосвіти, дистанційного навчання. Використання засобів ІКТ в освіті дозволяє організувати і розвинути новий напрям – дистанційне навчання. Для безперервної підтримки здобувачів вищої освіти і забезпечення ефективності освітнього процесу в дистанційному навчанні розробляються спеціальні навчально-методичні комплекси, що дозволяють їм із більшим рівнем самостійності освоювати освітній контент і програмне забезпечення.

Дистанційне навчання через Інтернет стало невід'ємною частиною освіти в усьому світі. На сьогодні воно популярне в багатьох розвинених країнах Америки, Європи та Азії. Очевидно, що у XXI ст. дистанційне навчання охопить весь світ. Українська освітня система вже активно запроваджує цю форму навчання, але вона ще і сьогодні має свої переваги й недоліки.

Дистанційне навчання розуміємо як індивідуалізований процес оволодіння знаннями, уміннями, навичками і способами пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Завданням дистанційного навчання є забезпечення громадян можливістю реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Вимоги щодо самостійного вивчення навчального матеріалу конкретної дисципліни визначаються навчальною програмою дисципліни, методичними вказівками, інструкціями і завданнями, що містяться у дистанційному курсі.

Лекція – один із видів навчального заняття у дистанційному навчанні, на якому здобувачі вищої освіти отримують аудіовізуальну інформацію лекційного характеру через засоби телекомунікаційного зв'язку як у синхронному режимі, коли вони можуть отримувати інформацію від лектора і ставити йому запитання у реальному вимірі часу, так і в асинхронному, коли вони отримують аудіовізуальний запис лекційного матеріалу.

Консультація – це елемент навчального процесу, за яким здобувачі вищої освіти дистанційно отримують відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Семинар – це навчальне заняття, що заплановане програмою навчальної дисципліни, під час якого відбувається обговорення вивченої теми зі здобувачами вищої освіти.

Дискусія – це навчальне заняття, проведення якого визначається викладачем у зв'язку з необхідністю вирішення поточної проблеми, що виникла у здобувачів вищої освіти в ході навчання шляхом обговорення її студентами з викладачем та між собою.

Семинар і дискусія проводяться дистанційно у синхронному режимі (в реальному часі) з використанням телекомунікаційної мережі.

Практичне заняття – це навчальне заняття, під час якого відбувається детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формуються вміння і навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання ними завдань, що сформульовані у дистанційному курсі.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, яка передбачає, що здобувачів вищої освіти особисто проводять натурні або імітаційні експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень конкретної навчальної дисципліни, набувають практичних навичок роботи з

лабораторним устаткуванням, обладнанням, вимірювальною апаратурою, обчислювальною технікою, методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Сучасне суспільство поставило перед вищою школою всіх країн нове глобальне завдання – необхідність забезпечення доступу до вищої освіти все більш широких верств суспільства, оскільки для будь-якої країни ступінь її економічного і технологічного розвитку, добробуту суспільства пропорційні середньому рівню знань, умінь, навичок і кваліфікацій її активного населення [1]. Сучасному суспільству потрібна масова якісна освіта, яка спроможна забезпечити вимоги до споживача та виробника матеріальних і духовних благ.

На сьогодні існує багато підходів до визначення поняття «дистанційне навчання». Це поняття було сформульоване такими вченими, як М. Томпсон, М. Мур, А. Кларк, і Д. Кіган. Кожен із цих авторів підкреслював окремий аспект цього методу [2].

Основними принципами системи дистанційної освіти є гнучкість, модульність, динамічність, адаптивність, неперервність, креативність і відкритість. Вона базується переважно на самостійному отриманні необхідного обсягу знань і передбачає поєднання широкого спектру традиційних і новітніх інформаційних технологій. Використання цих технологій дозволяє здобувачам вищої освіти поповнити перелік умінь і навичок, які в подальшому визначають їх успішність у будь-якій сфері діяльності. До них відносять такі вміння і навички: самостійно планувати свою діяльність; приймати рішення, робити вибір і нести за нього відповідальність; працювати в інформаційному просторі (відбирати необхідну інформацію, структурувати і використовувати для прийняття рішення); подавати результати діяльності з використанням інформаційних технологій; навички самоосвіти.

Технологія дистанційного навчання в університетах використовується як в очній, так і в заочній формі навчання, що сприяє покращенню якості та доступності освіти. Дистанційне навчання (Distance Learning, Distance Education) – це така форма організації освітнього процесу, основою якої є самостійна робота людини, яка навчається. Це дає змогу навчатися у зручній для людини час та у віддаленому від викладача місці (тому дистанційне). Названий тип навчання дає змогу отримати освіту широкому колу людей, які мають певні обмеження задля очного навчання: йдеться про працюючих, військових строкової служби, інвалідів, в'язнів та ін. Значна кількість людей має вікові обмеження, через що цю форму навчання інколи називають освітою дорослих (adult education). Іншими словами, дистанційне навчання передбачає таку організацію навчального процесу, коли здобувач вищої освіти навчається самостійно за розробленою викладачем програмою і віддалений від нього у просторі чи в часі, однак може вести діалог із ним за допомогою засобів телекомунікації [1].

Останнім часом Internet завойовує все більшу популярність у вивченні тих чи інших дисциплін поряд із традиційними формами навчання. Це пов'язане із

трьома обставинами: технічний розвиток Internet-технологій, що дозволяють більш дешевими та зручними засобами реалізувати будь-яку навчальну модель; простота під'єднання до мережі Internet та низька вартість під'єднання.

Із широкими можливостями дистанційного навчання можна ознайомитися на рисунку 1.

Рис. 1. Можливості дистанційного навчання

Основною передумовою виникнення дистанційної форми освіти є підвищення технологічного розвитку, який сприяє поліпшенню соціально-економічного стану. Зокрема, В. Кремень переконаний, що дистанційна форма освіти – реакція на зовнішні зміни, які відбуваються у світі (об’єктивні тенденції глобалізації світу, підвищення динаміки його соціально-економічного розвитку, бурхливий розвиток інформаційних і телекомунікаційних технологій) [3].

У результаті проведеного дослідження виділено переваги і недоліки дистанційного навчання здобувачів вищої освіти:

Переваги:

- можливість до засвоєння максимального обсягу необхідних знань, які не можуть бути включені у звичні аудиторні форми;
- розширення кола осіб, здатних отримати необхідну вищу освіту, а саме осіб з особливими потребами в розвитку;

- здатність до навчання осіб у віддалених важкодоступних регіонах за допомогою баз необхідних рефератів;
- здатність до централізації освітнього процесу різних регіонів;
- стирання кордонів між очною та заочною формами навчання;
- задоволення клієнтів в отриманні підготовки в комфортних для них умовах.

Недоліки:

- недостатній контроль над засвоєнням здобувачами вищої освіти одержуваних знань;
- «теоретизація» навчання, зведення навчального процесу до механістичних прийомів і методів;
- неможливість формування повного уявлення про зміст навчальної дисципліни,
- можливість хакерського вторгнення в електронну базу даних.

Було зроблено такі **висновки**:

1. Необхідна зміна структури дистанційного навчання для досягнення її більшої ефективності.
2. Введення електронної версії рейтингової системи.
3. Застосування практичних відеопосібників під час проведення теоретичного курсу.
4. Посилення захисту і контролю над головними комп'ютерними базами й електронними центрами.

У кінцевому результаті успішне вирішення проблеми удосконалення дистанційної освіти в Україні сприятиме підвищенню якості і рівня доступності вищої освіти, інтеграції національної системи освіти в наукову, виробничу, соціально-суспільну та культурно-інформаційну інфраструктуру світового співтовариства. В умовах пандемій, стихійних лих та інших катаклізмів дистанційна освіта вже займає належне їй місце, її використовують в усіх закладах освіти. Тому треба спрямувати всі зусилля на її підтримку та розвиток, постійно дбати про її вдосконалення.

Список літератури:

1. Триндаде А. Р. Информационные и коммуникационные технологии и развитие человеческих ресурсов. *Дистанционное образование*. 2000. № 2. С. 5–9.
2. Хассон В. Дж., Вотермен Е. К. Критерії якості дистанційної освіти. *Вища освіта*. 2004. № 1. С. 92–99.
3. Татарчук Г. М. Институционализация дистанционного обучения: социологический аспект. *Образование*. 2000. № 1. С. 63–72.